

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

STŘEDNÍ ŠKOLA
GRAFICKÁ BRNO

Člověk a společnost

20. Problematika vymezení pojmu minorita

www.ssgbrno.cz

Vytvořila:

PhDr. Andrea Kousalová

Střední škola grafická Brno,
Šmahova 110, 627 00 Brno

Interaktivní metody zdokonalující edukaci na ISŠP
CZ.1.07/1.5.00/34.0538

Problematika vymezení pojmu minorita

DUM číslo: 20

Problematika vymezení
pojmu minorita

Škola	Střední škola grafická Brno, Šmahova 110
Ročník	1. ročník
Název projektu	Interaktivní metody zdokonalující proces edukace na ISSP
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0538
Číslo a název šablony	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT.
Autor	PhDr. Andrea Kousalová
Tematická oblast	ZSV
Název DUM	Problematika vymezení pojmu minorita
Pořadové číslo DUM	20
Kód DUM	VY_32_INOVACE_20_ZSV_KO
Datum vytvoření	2.9.2013
Anotace	Prezentace se zabývá vztahy a rozdíly mezi majoritou a minoritou ve společnosti.

Pokud není uvedeno jinak, je uvedený materiál z vlastních zdrojů autora

Vymezení pojmu menšina

Vymezení pojmu národnostní menšina a příslušník národnostní menšiny stanoví zákon 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétně § 2 zní:

Národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo.

Příslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.

Tato definice je ale velmi problematická.

Práva příslušníků národnostních menšin

Práva která příslušníkům národnostních menšin ze zákona plynou - jde o právo na:

- sdružování
- účast v řešení záležitostí jich se týkajících
- užívání jména a příjmení ve svém jazyce
- vícejazyčné názvy a označení
- užívání svého jazyka v úředním styku, před soudy a ve věcech volebních
- vzdělávání ve svém jazyce
- rozvoj své kultury a rozšiřování a přijímání informací ve svém jazyce.

Problémy vymezení pojmu menšina

Důležitým aspektem je, že mezi příslušníky národnostních menšin podle zákona patří **pouze občané ČR**.

Národnostní menšinou tedy nejsou všichni příslušníci národnostní menšiny, ale jen ti s českým občanstvím. Mezi nimi je řada takových, kteří zde vyrůstali.

Obyvatelstvo ČR podle výlučné národnosti (Sčítání lidu, domů a bytů; Český statistický úřad, 1992, 2002, 2012)

národnost		celkem v roce 1991		celkem v roce 2001		celkem v roce 2011	
		absolutně	v %	absolutně	v %	absolutně	v %
obyvatelstvo celkem		10 302 215	100,0	10 230 060	100,0	10 436 560	100,0
v tom národnost	česká	8 363 768	81,18	9 249 777	90,42	6 711 624	64,31
	moravská	1 362 313	13,22	380 474	3,72	521 801	5,00
	slezská	44 446	0,43	10 878	0,11	12 214	0,12
	slovenská	314 877	3,06	193 190	1,89	147 152	1,41
	polská	59 383	0,57	51 968	0,51	39 096	0,37
	německá	48 556	0,47	39 106	0,38	18 658	0,18
	ukrajinská	8 220	0,07	22 112	0,22	53 253	0,51
	maďarská	19 932	0,19	14 672	0,14	8 920	0,08
	ruská	5 062	0,05	12 369	0,12	17 872	0,17
	romská	32 903	0,32	11 746	0,11	5 135	0,05
	bulharská	3 487	0,03	4 363	0,04	4 999	0,05
	řecká	3 379	0,03	3 219	0,03	2 043	0,02
	srbská	nejz.	---	1 801	0,02	1 717	0,02
	chorvatská	nejz.	---	1 585	0,02	1 125	0,01
	rusínská	1 926	0,02	1 106	0,01	739	0,01
	ostatní	9 860	0,10	39 477	0,39	52 225	0,5
nezjištěná národnost neuvedena		22 017	0,21	172 827	1,67	2 642 666	25,32

K údajům o národnostních menšinách, které byly zastoupeny v Radě v roce 2012 připojujeme také údaje o běloruské a vietnamské menšině. Zástupci vietnamské a běloruské menšiny se stali řádnými členy Rady vlády pro národnostní menšiny v červenci 2013.

menšinová komunita	celkem v roce 1991		celkem v roce 2001		celkem v roce 2011	
	absolutně	v %	absolutně	v %	absolutně	v %
běloruská	nezjištěno	---	nezjištěno	---	2 013	0,02
vietnamská	421	0,004	17 462	0,2	29 660	0,28

V případě příslušníků vietnamské komunity je patrný nárůst o 69,9 %. Opět se potvrzuje, že jde především o osoby, které se přistěhovaly, neboť občanů ČR je pouze 824. V úvahu je ovšem nutné vzít skutečnost, že přístup dětí přistěhovalců k občanství byl u uvedeném období omezený, což se s účinností od 1. ledna 2014 změní (k tomuto datu vstupuje v účinnost nový zákon o státním občanství ČR). Jde tak i v případě občanů ČR vietnamského původu o významný počet, jenž se může podle všeho kontinuálně zvyšovat.

Vývoj chápání národnosti na území českých zemí

Průzkum národnostního složení obyvatelstva českých zemí se provádí od roku 1880.

Zjišťování národnostní příslušnosti bylo podobně jako dnes součástí soupisu obyvatel. Jako rozhodující pro určení národnosti byla obcovací řeč.

Po vzniku samostatné Československé republiky při prvním sčítání lidu v roce 1921 byla národnost definována jako kmenová příslušnost, jejímž hlavním znakem byl zpravidla mateřský jazyk. Všeobecně byla před druhou světovou válkou vazba jazyka a národnosti velmi významná. Nepřipouštělo se uvádění více národností.

Po válce už národnost na jazyk vázána nebyla. Národnost byla definována jako příslušnost k národu, s jehož kulturním a pracovním společenstvím je sčítaná osoba vnitřně spjata a ke kterému se hlásí. Při pozdějších sčítáních lidu už bylo ponecháno na každém jednotlivci, aby národnost zapsal podle svého přesvědčení.

Další významný přelom nastal při prvním sčítání lidu po listopadu 1989 v roce 1991.

Sčítání dalo lidem po dlouhých letech možnost svobodně vyjádřit své postoje, což se projevilo v otázkách národnosti a náboženského vyznání. Kromě jiného se objevila možnost uvádět národnost moravskou a slezskou, případně československou. Sčítací archy umožňovaly zápis národnosti zcela bez omezení. Jak ukázal další vývoj, vysoké počty osob s moravskou národností při sčítání v roce 1991 odrážely víceméně atmosféru ve společnosti, nikoliv trvalý postoj občanů.

Použitá literatura a internetové odkazy:

SLOBODA, MARIÁN. *Vietnamci v ČR jako národnostní menšina – poznámka k otázce „uznávání“ menšin.* [online]. [Cit. 2.9.2013]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/vietnamci-v-cr-jako-narodnostni-mensina-poznamka-k-otazce-uznavani-mensin>

Zpráva o situaci národnostních menšin v České republice za rok 2012. [online]. [Cit. 2.9.2013]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnm/dokumenty/dokumenty-rady/zprava_2012_tiskarna.pdf

Národnostní menšiny. [online]. [Cit. 2.9.2013]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/mensiny/narodnostni-mensiny-15935/>

Historie národnostních menšin. [online]. [Cit. 2.9.2013]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/mensiny-historie-narodnostnich-mensin-v-cr>